

РЕШЕНИЕ

№ 341

гр. София, 26.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 14-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на деветнадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Ася Събева

Членове: Елена Тахчиева
Кристина Филипова

при участието на секретаря Пролетка Асенова
като разгледа докладваното от Кристина Филипова Въззивно гражданско дело № 20231000502763 по описа за 2023 година

С решение № 260617 от 18.04.2023 г., по гр.д. № 5479/19 г., СГС, I-5 с-в, ОСЪЖДА Н. Д. Н. да заплати на „Устра холдинг“ АД на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД сумата от 41 740 лв., получена без основание, и на основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД сумата от 9043,66 лв. като обезщетение за забава за периода от 1.03.2017 г. до 19.04.2019 г., ведно със законната лихва върху главницата от 19.04.2019 г. до окончателното изплащане, като ОТХВЪРЛЯ иска за главница до сумата от 41 840 лв. и иска за обезщетение за забава до сумата от 9169,93 лв. и за периода 21.02.2017 г. – 28.02.2017 г.

Срещу решението, в частта, в която исковете са уважени е постъпила въззивна жалба от Н. Д. Н.. Твърди, че съдът е основал решението си на оспорени ордери и счетоводни дневници. Подчертава, че по делото не е установена последователността на вписването на различните реквизити в спорните РКО. Твърди, че сумите не са получени от него и следва да се установи кой е имал достъп до касата. Посочва, че следва да се зачете посоченото в един от ордерите основание за плащане „служебен аванс“. Поддържа, че съдът неправилно не е приел за разглеждане възражението за прихващане, като сочи, че същото е основателно по своето естество и са

налице всички основания за съдебно прихващане. Счита, че в друго производство пред ОС Кюстендил и подаден там отговор на искова молба е направено извънсъдебно признание за дължимост на сумите по възражението. Моли възражението да се приеме за основателно за сумата от 54 400 лв. за възнаграждения и 56 387,43 лв. за лихви. Моли решението да се отмени в осъдителната му част, респ. да се върне делото за ново разглеждане от друг състав.

Ответникът „Устра Холдинг“ АД оспорва жалбата. Сочи, че довода за поредност при изписване на текстове в РКО е въведен едва с жалбата, а пред първата инстанция е било поддържано само, че подписите не са поставени от Н. Н.. Отделно сочи, че няма изискване за поредност при попълване на различни части от документа. Изтъква, че РКО са надлежно осчетоводени в книгите, а дори и да им липсват определени реквизити, те по своето естество съставляват редовни разписки за получените суми. Оспорва тезата, че в РКО има дописвания, като намира това възражение за преклудирано и за неоснователно. Обръща внимание на факта, че кое лице е имало достъп до касата е ирелевантен. Счита, че позоваването на тезата, че се касае до валидно основание за получаване на сумите като „служебен аванс“, е несъстоятелно, както и че не е въведено в процеса като твърдение от ответника по иска. Намира, че определението, с което не е прието за разглеждане възражението за прихващане е влязло в сила. Твърди, че липсва решение на общото събрание на акционерите за определяне на възнаграждение (в това число и размера му) на член на Съвета на директорите, поради което той не може да претендира такова. Намира също, че възражението за прихващане е погасено по давност. Сочи, че наличието на деклариран облагаем доход от Н. не обуславя дължимост на възнаграждението. Оспорва предпоставките за извършване на прихващането. Моли да се потвърди решението и да се присъдят разноски.

Въззивната жалба е подадена в срок, срещу валидно и допустимо съдебно решение, преценено като такова в съответствие с чл. 269 ГПК.

Софийски апелативен съд при преценка на доводите на страните и доказателствата по делото намира следното:

Предявени са иски с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД и чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

Ищецът „Устра Холдинг“ АД твърди, че ответникът Н. Н. получил без основание суми по шест разходни касови ордери на обща стойност от 41 840 лв., както следва: по РКО № 55/21.04.2010 г. - 35 000 лв.; по РКО № 123/21.07.2010 г. - 2440 лв.; по РКО № 164/29.09.2010 г. - 100 лв.; по РКО № 168/01.10.2010 г. - 700 лв.; по РКО № 169/05.10.2010 г. - 2700 лв. и по РКО от 30.12.2011 г. - 900 лв. и след нотариална покана за връщането им (или посочване на основание за задържането ми) ответникът не ги възстановил на дружеството. Претендира ответникът да се осъди да заплати сумата от **41 840 лв.** главница, получена без основание по горепосочените касови ордери, и **9 169, 93** лв., обезщетение за забава за периода 21.02.2017 г. - 19.04.2019 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от 19.04.2019 г. (дата на исковата молба) до окончателното изплащане.

Ответникът Н. Д. Н. оспорва исковете, като твърди че не е получил сумите по шестте РКО, като сочи и че не е подписвал тези документи. Твърди, че ищецът е водил нередовно счетоводството си, процесните РКО не съдържали реквизитите по чл. 7 от ЗСч. (отм.), а именно – липсвало основанийето на счетоводната операция, подпис и име на лицата, които са ги съставили и броили сумите, дата и номер в някои от тях и пр. Оспорва верността на вписванията в дневниците по сметка 422 и хронологичните описи и твърди, че тези дневници били съставени от ищеца и удостоверявали изгодни за него факти. Въвежда възражение за прихващане със сумата от 250 000 лв. (неизплатено му възнаграждение в качеството му на член на Съвета на директорите за периода 01.01.2004 г. - 30.04.2014 г.).

В първото по делото заседание възражението за прихващане е оспорено от ищцовото дружество – в това число като недопустимо за разглеждане – л. 101, гръб, и като погасено по давност – л. 102, гръб.

От събраните доказателства, преценени в съответствие с доводите на страните във въззивното производство, се установява следната фактическа обстановка:

Няма спор, че Н. Н. е бил изпълнителен директор на ищцовото дружество "Устра Холдинг" АД през периода 08.04.2008 г. до 27.02.2014 г. и член на Съвета на директорите на същото дружество през периода 08.04.2008 г. до 30.04.2014 г., и в периода 21.04.2010 г. - 30.12.2011 г. в негова полза са издадени шест РКО за обща сума от 41 840 лв., които суми са осчетоводени в

сметка 422 - партия 001 - "Подотчетни лица" – Н. Н. и е кредитирана сметка 501 - "Каса в лева". Както е установено от СГС и данните по делото, в полза на ответника са съставени ордери за 35 000 лв. на 21.04.2010 г. за „служебен аванс“, а за останалите липсва вписано основание - за 2440 лв. на 21.07.2010 г., за 100 лв. от 29.09.2010 г., за 700 лв. от 1.10.2010 г., за 2700 лв. от 5.10.2010 г., за 900 лв. 30.12.2011 г.

С нотариална покана, връчена на 21.02.2017 г., ответникът е поканен да обяви основанията да задържи тези суми или да ги върне в месечен срок.

Видно от решение по протокол № 1/12.02.2004 г. от заседание на Съвет на директорите на ищцовото дружество, за 2004 г. е определено месечно възнаграждение на изпълнителен член на съвета на директорите в размер на 2 *минимални работни заплати*, и е предложено на ОС на акционерите да определи месечно възнаграждение на членовете на Съвета, на които не е възложено управлението на дружеството, в размер на 2 минимални работни заплати, като до приемането на решение същите да получават предложеното възнаграждение. От протокол № 15/25.06.2004 г. от ОС на акционерите на ищцовото дружество се установява, че е взето решение възнаграждението за 2004 г. на членовете на СД, на които няма да бъде възложено управлението, да се формира съгласно предложението, вписано в протокол № 1 от 12.02.2004 г. От протокол № 16/24.06.2004 г. (л. 120) от ОС на акционерите на ищцовото дружество се установява, че е взето решение възнаграждението за 2005 г. на членовете на СД, на които няма да бъде възложено управлението, да се формира съгласно предложението, вписано в протокол № 1 от 12.02.2004 г. С решение по протокол № 17/05.07.2006 г. от ОС на акционерите на ищцовото дружество е взето решение, освен за освобождаване на членовете на СД от отговорност за дейността им през 2005 г., за 2006 г. възнаграждението на членовете на СД, на които не е възложено управление на дружеството, да е съгласно допълнителни споразумения към сключените договори. С решение № 21/07.05.2009 г. на ОС на акционерите на ищцовото дружество е взето решение за освобождаване на членовете на СД от отговорност за 2008 г. и за определяне на възнаграждение за 2009 г. на членовете на СД, на които няма да бъде възложено управлението, съгласно подписаните допълнителни споразумения към сключените договори. С протокол № 23/31.08.2010 г. на ОС на акционерите на ищцовото дружество (л. 138) е взето решение за освобождаване на членовете на СД от отговорност за

2009 г. и за *определяне на възнаграждение за 2010 г.* на членовете на СД, на които няма да бъде възложено управлението, съгласно *подписаните допълнителни споразумения към сключените договори*. С решение от 07.06.2011 г. на ОС на акционерите на ищцовото дружество е взето решение за освобождаване от отговорност на членовете на СД за дейността им през 2010 г. С решение от 06.08.2012 г. на ОС на акционерите на ищцовото дружество членовете на СД са освободени от отговорност за дейността им през 2011 г. С решение от 24.07.2013 г. на ОС на акционерите на ищцовото дружество членовете на СД са освободени от отговорност за дейността им през 2012 г. С решение от 22.04.2014 г. на ОС на акционерите на ищцовото дружество членовете на СД са освободени от отговорност за дейността им през 2013 г. С решение от 26.06.2015 г. на ОС на акционерите на ищцовото дружество членовете на СД са освободени от отговорност за дейността им през 2014 г.

На 27.02.2014 г. ответникът Н. е заличен в ТР като представител на "Устра-Холдинг" АД, а като член на СД на ищцовото дружество е заличен на 30.04.2014 г., като на 22.04.2014 г. е взето решение на ОС на акционерите да бъде освободен от СД.

По делото е приета ССЕ, в която е установено, че ответникът има множество задължения към дружеството, но няма информация в полза на Н. да са начислявани възнаграждения в периода 2004 - 2014 г., като няма и документи за извършени плащания на възнаграждения за посочения период. Такива данни няма и по справки в НАП. Посочено е, че в справката по чл. 73, ал. 1 от ЗДДФЛ се декларират изплатени доходи, различни от трудови правоотношения на физически лица. В справката по чл. 73, ал. 6 от същия закон, работодателите посочват изплатените през годината облагаеми доходи по трудови правоотношения и удържани през годината данък и задължителни осигурителни вноски. Ответникът е бил осигуряван както следва: за периода м. 03.2004 г. до м.12.2007 г. - няма посочен облагаем доход; за периода от м. 01.2008 г. до м. 07.2008 г. - начислен облагаем доход от 2 000 лв. месечно; за периода от м. 08.2008 г. до м. 04. 2010 г. - 3 600 лв. месечно; за периода от м. 05. 2010 г. до м. 09.2010 г. - 700 лв. месечно; за м. 10.2010 г. - 220 лв. месечно; за периода от м. ноември 2010 г. до м. септември 2011 г. ответникът е бил осигуряван, но не му е начислен облагаем доход; за периода от м.

октомври 2011 г. до м. февруари 2012 г. е посочен месечен облагаем доход в размер на 0, 00 лв.

Относно представените по делото ордери вещото лице разяснява, че реквизитите на разходните касови ордери не са нормативно регламентирани и се ограничават до тези, с които стопанската операция може да се опише еднозначно. В тази връзка се сочи, че в представените по делото касови ордери липсва основен реквизит, а именно информация, която да описва *стопанската операция*, с изключение на РКО № 55/21.04.2010 г. за 35 000 лв., в който е посочено основание за плащането "служебен аванс". Според експерта, тъй като сумите са предоставени на подотчетно лице, счетоводните записи по сметка 422 - "Подотчетни лица" са правилни. Според експерта за периода 01.01.2004 г. - 30.04.2014 г. Н. е можело да получи общо 54 400 лв., ако е имал право на 2 минимални месечни работни заплати на месец. Според вещото лице счетоводството на ищеца за 2010 г. и 2011 г. е водено *редовно*. Установено е, че от сметката на ответника в полза на дружеството е преведена сумата от 54 405 лв., с основание „вноска в капитала“ на 21.06.2010 г.

Приета по делото е СГРЕ – основна и допълнителна. Установява се, че подписите в пет от РКО като „ръководител“ и „получил сума“ са положени от ответника Н.. В един от ордерите - № 123/21.07.2010 г. - цифрите "401" в долната част на ордера са поправени на "422". В допълнителното заключение е посочено, че ръкописните текстове и подписите в РКО с № 55/21.04.2010 г. са изпълнени с различни химикални пасти - първо е изписан цифровият запис "35 000" и след това ръкописният текст "служебен". Не е установена поредност на другите изписвания.

Пред въззивния съд е представено решение от 25.01.2021 г., СГС, I-15, гр.д. № 6216/18 г., влязло в сила на 17.01.2024 г., с което възражението за прихващане на Н. Н. срещу „Устра Холдинг“ АД за сумата от 250 000 лв. – насрещно вземане за неизплатени възнаграждения на Н. Н. като член на Съвета на директорите на дружеството за периода 1.01.2004 г. – 22.04.2014 г., до размера на по-малката от двете суми.

При така очертаната фактическа обстановка се налагат следните правни изводи:

Според чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД който е получил нещо без основание

следва да го върне. В тежест на ищеца е да докаже предаването на облагата, а в тежест на ответника – основанието да получил и задържи даденото. В разглеждания казус се поддържа, че липсва изначално основание ответникът да получи процесните суми от ищцовото дружество.

Съгласно приетото заключение на СГрЕ подписите на "получил сумата" в процесните ордерите са положени от ответника Н., носещ тежестта на доказване на неистинността на оспорените от него документи (чл. 193, ал. 3, изр. 1 ГПК). Ето защо по делото следва да се приеме за установено, че ответникът е получил процесните суми, за което се е подписал. Как във времето са попълвани счетоводните документи и в каква последователност е ирелевантно за процесните отношения между страните. От значение за спора е, че сумите са платени на каса, същите са осчетоводени като вземане на ищеца към ответника. Фактът, че сумите са предадени на ответника-физическо лице се установява и от вписванията в счетоводните книги, водени *редовно* според заключението на ССЕ, и подлежащи на преценка с оглед на другите обстоятелства по делото (чл. 182 ГПК). В процеса не се твърди, че волята на ответника Н. е опорочена при подписване на ордерите, а той е следвало да докаже основание за получаване/задържане на получените суми. Такова не е установено в хода на производството. Изявленията дадени от представител на ответника, че в далечната 2004 г. е определено възнаграждение на ответника в размер на 2 минимални работни заплати, не може да докаже основание за задържане на сумите, платени с процесните касови ордери. Както се посочи по-горе, за периода, в който са били издавани процесните ордери - 2010 г. възнаграждението, съгласно протоколно решение от 31.08.2010 г. (л. 139) е следвало да стане съгласно *подписани допълнителни споразумения към сключени договори*. Такива няма представени и не може да се приеме за доказана тезата, че размерът на възнаграждението е определен. Т.е. няма основание да се счита, че сумите посочени в ордерите са платени като част от това възнаграждение.

За пълнота следва да се отбележи, че становището на ответника по иска за доказано основание относно сумата от 35000 лв., получена като „служебен аванс“ не може да се възприеме. Вярно е, че определени средства могат да бъдат изплатени предварително с оглед необходимостта на служител в дружеството да разполага с определени парични суми с оглед регулярни или инцидентно възникнали разходи. Тези средства обаче след като бъдат

отпуснати следва да бъдат надлежно отчетени и осчетоводени въз основа на представени от лицето документи за тяхното разходване (напр. фактури и касови бележки за разходи за гориво, храна, нощувка, представителни разходи и пр.). В хода на настоящия процес не се ангажираха доказателства в тази насока. В този смисъл единствено *отбелязването*, че преведената сума е „служебен аванс“ не може да послужи като установяване на основанието за получаване на средствата. За да формира изводите си съдът е длъжен да вземе предвид всички данни по делото, в тяхната съвкупност. В настоящият казус не се установява сумата от 35 000 лв. да е платена като служебен аванс, поради което тя се явява и получена без основание от жалбоподателя.

Само за пълнота следва да се посочи, че по подобен казус настоящият въззивен състав вече е взел становище - в решение № 177 от 22.02.2024 г. по в. гр. д. № 2123/2023 г., САС, 14 с-в, основано на практика и на ВКС (решение № 150 от 29.05.2015 г. по гр. д. № 5272/2014 г. на ВКС, ГК, IV г.о., решение № 88 от 22.06.2010 г. по т. д. № 911/2009 г. на ВКС, ТК, I т. о., решение № 306 от 25.06.2012 г. по гр. д. № 1387/2011 г. на ВКС, ГК, IV г. о., решение № 204 от 28.07.2014 г. по гр. д. № 983/2014 г. на ВКС, ГК, IV г. о. и решение № 150 от 29.05.2015 г. по гр. д. № 5272/2014 г. на ВКС, ГК, IV г.о.). Съдилищата приемат, че размерът на възнаграждението на управителя или на член на съвета на директорите следва да се определи след съответното решение на общото събрание (в случая на акционерите) и не може да бъде определен с конклюдентни действия.

С оглед казаното по-горе следва да се потвърди извода на първоинстанционния съд, че исковата претенция (в обжалваната част) е правилно уважена, тъй като се установява получаване на сумите от жалбоподателя Н. и недоказване на правно значимо основание за тяхното задържане. При този извод, на обсъждане подлежи въпросът за релевираното възражение за прихващане. По същото съдът намира следното:

Ответникът по иска Н. е заявил в отговора на исковата молба, че прави възражение за прихващане със сумата от 250 000 лв., дължима като възнаграждение в качеството му на член на Съвета на директорите за периода от 1.01.2004 до 30.04.2014 г. В о.з. на 16.12.2020 г. възражението е оспорено, както за допустимост, така и като погасено по давност. В о.з. на 26.05.2021 г. съдът е прекратил производството по отношение на това възражение, като е

счел, че се касае до хипотеза на чл. 126, ал. 1 ГПК и за предявяване на идентично възражение за прихващане в две различни съдебни производства. Основателно е оплакването на жалбоподателя срещу този акт на СГС, основано на практиката на ВКС - определение № 218 от 30.05.2022 г. по ч. т. д. № 523/2022 г., Т. К., I Т. О. на ВКС, и цитираните там актове. Върховния съд приема, че след като е допустимо да се направи съдебно възражение за прихващане с насрещно вземане на ответника, което е предявено за защита в отделно производство със самостоятелен иск, то няма пречка в две различни производства да се въведе възражение за прихващане между същите страни с идентично вземане. Исковият съд по всяко едно от делата е длъжен при отхвърляне на главните възражения срещу иска да разгледа и да се произнесе по евентуалното защитно възражение за прихващане на ответника. Едва след влизане в сила на някое от решенията, то ще формира сила на присъдено нещо и спрямо възражението за прихващане и това ще следва да бъде зачетено в успоредно развиващото се производство.

С оглед казаното следва да се приеме, че възражението за прихващане е било надлежно въведено в процеса. Определението, с което това е отказано, не е от категорията на подлежащите на обжалване и неговата законосъобразност е предмет на контрол на общо основание от въззивния съд в настоящото производство. В светлината на посочената по-горе практика на ВКС обаче и с оглед представеното по делото влязло в сила решение (с което е прието, че възражението за прихващане е неоснователно), при отчитане на правилото на чл. 298, ал. 4 ГПК, следва в настоящият процес да се зачете силата на присъдено нещо. Ето защо с претендираното от ответника като неизплатено възнаграждение от 250 000 лв. за посочения по-горе период не може да се извърши компенсация, тъй като това вземане е недължимо.

Предвид казаното решението следва да се потвърди в обжалваната му част, в това число и за обезщетението за забава (обжалването, на което е бланкетно). При този изход на спора на ответника се дължат разноси в размер на 6000 лв. по представен списък, който съдът намира за съответен и незначително надхвърлящ минимума (от 5 655,23 лв.)

Воден от горните мотиви съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260617 от 18.04.2023 г., по гр.д. № 5479/19 г., СГС, I-5 с-в, *в частта*, в която се ОСЪЖДА Н. Д. Н. да заплати на „Устра холдинг“ АД на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД сумата от 41 740 лв., получена без основание, и на основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД сумата от 9043,66 лв. като обезщетение за забава за периода от 1.03.2017 г. до 19.04.2019 г., ведно със законната лихва върху главницата от 19.04.2019 г. до окончателното изплащане.

В останалата част решението е влязло в сила.

ОСЪЖДА Н. Д. Н., ЕГН *****, да заплати на „Устра Холдинг“ АД разноси в размер на 6000 лв.

Решението може да се обжалва пред ВКС в месечен срок от съобщението до страните, че е изготвено.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____